

UKRAINAS VALSTS VALODAS TIESĪBSARGS

LINGVOCĪDAM STOP. XIII laidiens

Ukrainu valoda ir viena no izšķirīgām ukraiņu nācijas iezīmēm. Krievija vairāku gadsimtu garumā mērķtiecīgi centusies to iznīcināt (ir noticis lingvocīds); tas ir neapstrīdams vēsturisks fakts.

Lingvocīds konsekventi tiek īstenots kā daļa no ukraiņu genocīda, ko Krievija veic īslaicīgi okupētajās teritorijās. Ukrainu valoda kā nozīmīgs nacionālās identitātes un valstsveides faktors ir viens no Krievijas galvenajiem mērķiem karā pret Ukrainu.

Lingvocīda aktus Ukrainā vienmēr pavada draudi, iebiedēšana, fiziska spēka lietošana, psiholoģisks spiediens, brīvības ierobežošana, nolaupīšana, spīdzināšana, slepkavības un citi noziegumi pret ukraiņiem. Okupācijas administrāciju uzdevumā nereti tiek izdoti un izplatīti noziedzīgi juridiski lēmumi un dokumenti, kuros atrodami pierādījumi lingvocīdam pret ukraiņu valodu.

Ukrainas valsts valodas tiesībsargs cer, ka visi okupantu noziegumi, ieskaitot ar lingvocīdu saistītos nodarījumus, tiks pienācīgi dokumentēti, izmeklēti un nodoti tiesai. Noziedzniekiem jātiek identificētiem un sodītiem.

Lai to panāktu, Ukrainas valsts valodas tiesībsargs Tarass Kremins ir aicinājis ukraiņus un starptautisko sabiedrību ziņot par visiem gadījumiem, kad noticis lingvocīds (jebkāda okupantu vai to pakalpiņu rīcība, kuras mērķis ir diskriminēt vai vajāt ukraiņus valodas dēļ, vardarbīga ukraiņu valodas izspiešana no publiskās telpas un lietojuma sabiedrībā, ukraiņu valodas vietā uztiēpjot krievu valodu).

☎ Tālruņa numurs: +380 635561279

✉ Elektroniskā pasta adrese:
stoplinguacide@gmail.com

Rūpīgi dokumentētiem pret ukraiņu valodu notikušā lingvocīda aktiem būs liela nozīme, uzsākot noziedznieku kriminālvajāšanu un tos tiesājot.

Vēršam uzmanību uz šiem Ukrainas valsts valodas tiesībsarga paziņojumiem un citiem faktiem saistībā ar genocīdu pret ukraiņu valodu.

2023. gada 28. aprīlis

[Īslaicīgi okupētajā Krimā ap 70 % Krimas tatāru bērnu ir liegtas mācības viņu dzimtajā valodā.](#) Kā apliecina Tarasa Ševčenko Kijivas Nacionālās universitātes lektors filologs Abibulla Seits-Dželils, krievi formāli deklarē, ka atbalsta Krimas tatāru valodu, taču realitātē tā nav. Patlaban nedarbojas neviena no neatkarīgajā Ukrainā dibinātajām Krimas tatāru skolām.

2023. gada 3. maijs

[Ukrainas aģentūra „Bickerstaff.734” sadarbībā ar Ukrainas Līderības akadēmiju laidusi klajā grāmatu „Noziegums bez soda”](#) – par to, kā krievi nolaupa bērnus.

Kā izteikt vārdos sāpes, šausmas un taisnīgās dusmas, ko izjūt ukraiņu mātes, kuru bērnus nolaupījuši krievu iebrucēji? 600 bērnu... Visticamāk, tas nav iespējams. Taču, ja mēģināsim to izdarīt, iegūsim 50 kilogramu smagu 6000 lappušu biezu grāmatu.

Foto: bickerstaff.734/, „Instagram”

2023. gada 4. maijs

[Marija Aršīņņikova, 11. klases skolnice no Dņipras, izveidojusi tīmekļa vietni par Krievijas manipulācijām ar Ukrainas vēsturi.](#) Jauniete [radījusi unikālu projektu](#), kurā atspēkoti Krievijas izplatīti mīti, kas nonākuši pat mācību grāmatās, – proti, tos joprojām māca izglītības iestādēs.

„Kas vienu ukraiņus?” meitene vaicā. „Ieraksts pasē vai kopīga ikdiena; tradīcijas vai inovācijas; „Mūsu tēvs Bandera” „tiktokā” vai „Stefānijas” uzvara? Viss ir daudz sarežģītāk, un līdz vienotībai mēs esam spēruši daudz soļu.” Marija, piemēram, raksturo kņazu periodu Ukrainas vēsturē, izstāsta, kā ukraiņi kļuva par karali, informē par kozaku vēsturi un piemin daudzus citus būtiskus Ukrainas vēstures stūrakmeņus. Meitenes apkopotā informācija lasāma arī angļiski un vairākās citās valodās.

2023. gada 6. maijs

„[Cilvēki kūra grāmatu ugunsurus](#)” ir stāsts par Mariupoles Korolenko bibliotēku, kas kļuva par bumbu patvertni. Kara pirmajās nedēļās bibliotēkas pagrabs bija vieta, kur paglābās desmitiem cilvēku.

Bibliotēkas direktore Viktorija Lišohora starp grāmatām pavadīja divdesmit kara dienas. Dziļās pazemes krātuves, stiprie mūri, metāla durvis – tas viss uz kādu laiku radīja relatīvas drošības sajūtu, atminas mariupoliete. „Nebiju domājusi, ka nāksies doties prom,” saka Viktorija.

16. martā viņa steigšus pameta pilsētu. Ceļš uz Zaporīžju bija grūts un briesmu pilns. Tagad Viktorija ir Dņiprā, mēģina atjaunot bibliotēku un vāc kopā grāmatas, ar kurām cer atgriezties dzimtajā pilsētā.

2023. gada 8. maijs

Ukrainas valsts valodas tiesībsargs T. Kremins publicējis ikgadējo ziņojumu par Ukrainas likuma „Par ukraiņu valodas kā valsts valodas funkcionēšanas nodrošināšanu” izpildi 2022. gadā.

Ziņojumā sniegts izvērsti pārskats par juridiskajām izmaiņām un atsevišķu Valodas likuma normu īstenošanu, valsts valodas funkcionēšanas analīze un Valodas likuma izpildē desmit sabiedrības dzīves jomās. [Atsevišķa sadaļa veltīta ukraiņu valodas lingvocīdam īslaicīgi okupētajās teritorijās pilna mēroga iebrukuma apstākļos.](#)

Ziņojumā secināts, ka Ukraina kara apstākļos uzrādījusi nozīmīgu valsts valodas progresu. „Straujš sabiedrības atbalsta pieaugums, kardināla valsts valodas lietojuma paplašināšanās gan publiskajās jomās, gan privātā saskarsmē panākuši, ka ukraiņu valoda ir jaudīgs, nāciju apliecinošs pilsoņu vienotības dzinējspēks, būtisks faktors tādas ukraiņu pilsoniskās nācijas nostiprināšanā, kas spēj sekmīgi pretoties agresoram, pārvarēt grūtus vēsturiskus izaicinājumus, izcīnīt uzvaru kaujas laukā,” sacīts ziņojumā.

LINGVOCĪDS

Kopš Krievijas pilna mēroga iebrukuma Ukrainā
2022. gada 24. februārī Ukrainas valsts valodas tiesībsargs apkopo
faktus par lingvocīdu, kas vērsts pret ukraiņu valodu

Apkopots vairāk nekā **200** faktu šādās jomās:

- oficiālā komunikācija un dokumentu aprīte;
- kultūra;
- mediji;
- publiskā telpa;
- izglītība.

2023. gada 11. maijs

„,,Krievija pati dara visu, lai panāktu, ka mūsu valsts teritorijā notiek derusifikācija,” mēnesi pēc iebrukuma sākuma 2022. gada februārī sacīja prezidents Volodimirs Zelenskis. Savu asiņaino

uzbrukumu Ukrainai Vladimirs Putins daļēji attaisnoja ar apgalvojumu, ka viņš tur glābjot krievus no viņu kultūras izdzēšanas. Taču Krievijas karš pret Ukrainu, tostarp lielā mērā rusofono pilsētu – tādu kā Mariupole un Harkiva – bombardēšana, ir tikai aizvirzījis ukraiņus tālāk prom,” raksta [„The Washington Post”](#).

2023. gada 13. maijs

[Vairāk nekā 6000 bērnu Luhanskas apgabala okupētajā daļā turpina tiešsaistes mācības ukraiņu skolās.](#)

Luhanskas apgabala Militārās administrācijas vadītājs Artems Lisohors stāsta: „Šie bērni turpina mācīties kopā ar mums tiešsaistē, un mūsu skolotāji viņus māca. Jā, viņiem ne katru dienu izdodas pieslēgties internetam, lai mācītos, jo okupanti viņus reāli meklē. Mēs diendienā saņemam informāciju, ka okupanti staigā un meklē mūsu bērnus.”

Apšaudē sagrauta skola. Foto: EPA/UPG

2023. gada 23. maijs

[Islaicīgi okupētajā Krimā šogad ukraiņu valodā mācījās tikai 197 skolēni.](#) Par to apaļā galda sēdē „Krimas deokupācija un reintegrācija: izaicinājumi izglītības jomā”, kas notika Ukrainas nacionālajā ziņu aģentūrā „Ukrinform”, ziņoja pilsoniskās izglītības centra „Almenda” nacionālās advokācijas izglītībā vadītāja Valentīna Potapova. „Ir viena skola Feodosijas apkaimē, kur līdz 9. klasei mācījās 182 bērni. Vēl 15 bērni ukrajiniski mācījās vienā Sevastopoles skolā. Tādējādi visā Krimā savā dzimtajā valodā mācījās 197 bērni.”

2023. gada 28. maijs

[PSRS varas iestādes gadiem ilgi kropļoja ukraiņu valodu, aizliedzot un iznīcinot ukraiņu vārdus un ieviešot to vietā tā saukto „novojazu” \(jaunvalodu\).](#)

Kad 20. gadsimta 20. gadu sākumā ukraiņu vēsturiskās zemes nokļuva dažādu valstu sastāvā, lielākajā daļā no tām (kreisā krasta Ukrainā, Piedņipras Ukrainā, dienvidos, Podiļļā, Voliņas austrumdaļā) tika nodibināta padomju vara, kas iesākumā turpināja seno caralaiku pārkrievošanas politiku, raksta „Radio Svoboda”. Taču jau drīz, pamatojot savus noziegumus ar nāciju satuvināšanās ideju un cīņu ar buržuāzisko nacionālismu, padomju vara sāka īstenot patiesu lingvocīdu, ar kura sekām ukraiņi saskaras vēl joprojām.

Uz krievu valodas bāzes tika izveidots specifisks leksikons, verbālas klišejas un partijas saukļi; nacionālo republiku valodās tos vienkārši dublēja. Tikai daži iznīcināto ukraiņu vārdu piemēri: bija *автомобілярня*, kļuva *автозавод*; bija *далебі*, kļuva *чесне слово*; bija *надма*, kļuva *дюна*.

2023. gada 1. jūnijs

[Kā Krievija mēģināja iznīcināt ukraiņu valodu un kultūru: pirms 147 gadiem Maskavas cars izsludināja Emsas rīkojumu.](#) Šī noziedzīgā ukraiņu rakstības aizlieguma ražu ukraiņi „pļauj” vēl šobaltdien.

Emsas rīkojumam veltīta piemiņas plāksne Vācijas pilsētā Bādemsā.

Foto: uk.wikipedia.org/wiki/Емський_указ

Par Emsas rīkojumu pieņemts dēvēt Īpašās padomes secinājumus, ko 1876. gada 18. (30.) maijā parakstīja Krievijas imperators Aleksandrs II. To mērķis bija ierobežot ukraiņu valodas – jeb, kā tur bija rakstīts, „mazkrievu valodas” – lietošanu Krievijas Impērijā, paskaidro valodnieks Ivans Cihockis.

2023. gada 1. jūnijs

Teroristu organizācijas „Doneckas Tautas Republika” vadonis Deniss Pušiļins paziņojis, ka neviena klase visā tā sauktajā Doneckas „tautas republikā” nav izvēlējusies ukraiņu valodas apguvi. Tādēļ šā pseidoveidojuma teritorijā ukraiņu valoda vairs netiks mācīta, vēsta portāls uzhgorodka.uz.ua.

Pirms tam ziņots, ka Krievija jau izstrādājusi sākumskolai domātu ukraiņu valodas mācību grāmatu un līdz gada beigām tikšot sagatavota grāmata arī 5.–9. klašu grupai. Tagad pseidoveidojuma vadonis ir paziņojis, ka tā sauktajā Doneckas „tautas republikā” šādas grāmatas nebūšot vajadzīgas.

2023. gada 5. jūnijs

Ukrainas Masu informācijas institūts publicējis [pētījumu „Kultūras genocīds: kurš un kāpēc Ukrainas okupētajās teritorijās ievieš Krievijas izglītību”](#). Institūta eksperti un speciālisti konstatējuši, ka Krievija izstrādājusi un Ukrainas okupētajās teritorijās ieviesusi četras izglītības „denacifikācijas” shēmas. Tās finansē no Krievijas valsts budžeta, un tās ir: krievu skolotāju „vervēšana”; kolaboracionistu „pārizglītošana” un „kvalifikācijas paaugstināšana”; galvenokārt Krievijas augstskolu pedagoģijas fakultātēs savervētu krievu studentu sūtīšana uz Ukrainu kremļa „humānajās misijās”; ukraiņu skolotāju terorizēšana.

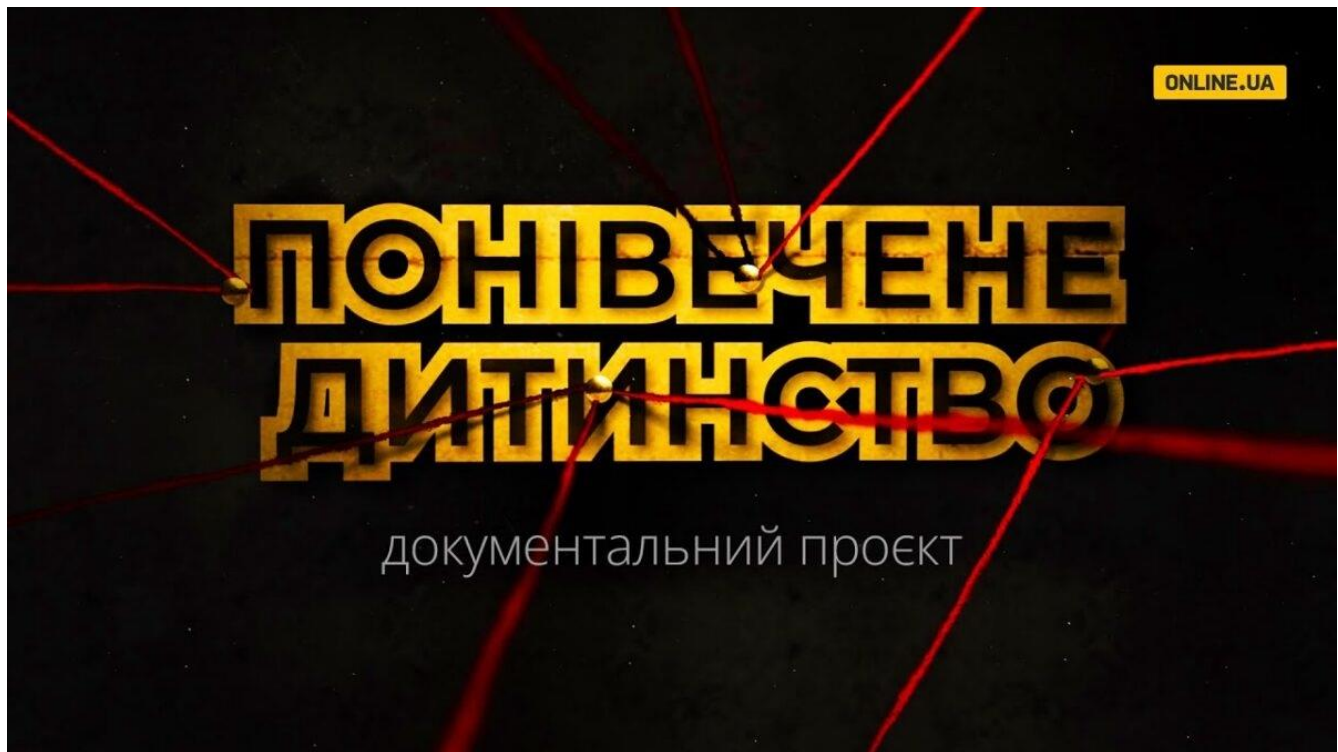
Arhanheļskas pilsētciemats Hersonas apgabalā. Iznīcināta vidusskolas ēka, kurā okupācijas laikā bija izvietoti Krievijas karavīri. Foto: Serhijs Ņikitenko

2023. gada 12. jūnijs

Ukrainas Drošības dienests dokumentējis kārtējā kara noziedznieka noziedzīgo darbību. Noziedznieks ir Krievijas gvardes 376. atsevišķā bataljona personālsastāva grupas priekšnieks Konstantīns Judins, kurš [šāvis uz ukraiņu gūstekņiem par atteikšanos sarunāties krieviski](#). Viņam izvirzīta apsūdzība.

2023. gada 21. jūnijs

[Tapusi dokumentāla filma „Sakropļotā bērnība”, kas stāsta par piespiedu ukraiņu bērnu deportāciju un pārkrievošanu.](#) Tas ir ukraiņu medija *online.ua* projekts, kas klajā nācis uz Bērnu aizsardzības dienu.

Dokumentālā filma „Sakropļotā bērnība”

Bērni un viņu vecāki filmā atklāj savus stāstus. Daži filmas varoņi nokļuva gūstā, citi ar varu tika aizvesti uz „atvaseļošanās nometni”, vēl citi – nošķirti no vecākiem tā saukto filtrācijas pasākumu laikā. Šajās „nometnēs” krievi parasti nodarbojas ar bērnu pārkrievošanu, aizliedz viņiem sarunāties ukraiņu valodā un zvanīt mājiniem.